

Льченко Віра Романівна,

дійсний член НАПН України, д-р.пед.наук, професор,
заввідділом інтеграції змісту загальної середньої освіти
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ЯК УМОВА ПЕДАГОГІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА, ВИЯВЛЕННЯ КОЛЕКТИВНИМ IQ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БЕЗПЕКИ НАЦІЇ І ЗМІСТУ ОСВІТИ

Соціальні мережі будуть відігравати все більшу роль у професійному спілкуванні, наукових дослідженнях, групуванні однодумців навколо розв'язання найважливіших проблем – збереження природи планети, збереження життя на Землі, освіти, спрямованої на збереження людського суспільства та ін. Зокрема, можна відмітити ювілейну доповідь Римського Клубу «Старий світ приречений! Новий світ неминучий!» (2018 р. «Some Op» – «Не здумай нас обманути», «Приєднуйся до нас!»). У цій доповіді висловлений заклик до альтернативної економіки, «Нової освіти», холистичного світогляду суспільства, єдиної планетарної цивілізації [2].

В соцмережі відомі і інші публікації, що загострюють увагу небайдужих до долі нації, ролі освіти у формуванні моделі світу суспільства (життєствердної, агресивної чи деструктивної), наприклад, праця колективного IQ [1, С. 2]. Зміст цього науково-публіцистичного видання охоплює публікації в соцмережах відомих філософів (С. Кримський, М. Попович, В. Кремень, С. Клепко, Г. Москалик), діячів освіти, культури (О. Співаковський, В. Огневюк, В. Топаллер, П. Хобзей, М. Чумарна та ін.), правознавців (В. Продаєвич, М. Фрейдлін), педагогів з незалежним мисленням [1, С. 25].

Кожний пост, кожний коментар праці «Грамматика любви. Письма из педагогического ликбеза. Создано на основе постов в Facebook» спрямовує думку читача до необхідності педагогізації суспільства забезпечення молодим поколінням основних положень «нової Освіти» – формування у них цілісного світогляду, дослідження середовища життя (довкілля) [2], без чого неможливе досягнення природовідповідно високих рівнів інтелекту, високих рівнів соціальної зрілості, цілісної свідомості, яка не піддається програмуванню, маніпуляціям нею [1].

Книга складається з двох розділів – I – «Національна ідея», в якому акцентується увага на умовах виходу нації з кризи: «Нації виходять з кризи завдяки культурі, релігії, ідеї державності» (С. Кримський) та розділу II – «До цілісності знань, цілісності мислення, цілісності душі дитини» (В. Кремень), чого неможливо досягти без інтеграції змісту освіти на основі загальних закономірностей, які пронизують зміст на всіх ланках навчання – в початковій, основній, старшій школі.

Акцентується увага на дослідженнях, які доводять, що без оперування учнями початкової школи закономірностями збереження, направленості процесів до рівноважного стану неможливо досягти у них високих рівнів інтелекту; наводяться і коментуються пости щодо «умов інтелектуального роззброєння нації» (О. Співаковський), коментарі щодо протидії цьому процесові [1, С. 158-165].

Наукові дослідження економічних реформ мають включати дослідження змісту освіти, його відповідність викликам підвищення економіки в країні. Доцільно врахувати думку Г. Померанца: «На перший план виходить не економіка, а педагогіка. Невідомо хто вирветься вперед. Але починати мають усі країни – великі і малі» [1, С. 33]. Ніякими високоточними ракетами не зупинити мільярди недорослів, недоучків, недорозвитків, яких тиражує школа, впроваджуючи фактологічний зміст освіти [1, С. 9].

Термін «освіта» походить від «світ», який філософами розглядається як сфера прояву тотально діючих на всі об'єкти «світу» єдиних закономірностей (С. Кримський) [3]. Без інтеграції елементів освіти на основі єдиних, спільних для них закономірностей науки не досягти цілісності знань, їх розуміння учнями, умов формування високих рівнів інтелекту.

Геніальний вітчизняний економіст і природодослідник С. Подолинський (1850-1891) доводив, що з перших кроків шкільного життя діти повинні накопичувати «енергійний бюджет» – здатність виконувати будь-яку роботу з найменшою затратою енергії. Це і збереження енергоресурсів, і збереження довкілля від забруднення відходами і збереження свого здоров'я... Він навіть казки писав для учнів, які сприяли б формуванню такої здатності майбутніх громадян. Але як можна досягти цього при змісті початкової освіти нової української школи, якщо в ньому не фігурує навіть термін «закон», не те що закон збереження і перетворення енергії?

В той же час загальновідомо, що швейцарський психолог Ж. Піаже довів – при позбавленні учнів можливості оперувати законами збереження, направленості процесів до рівноважного стану молодші школярі не в

зможі досягти високих рівнів інтелекту. У них формується найнижчий тип інтелекту – побутовий [1, С. 110-111]. До 12-14 років формування фундаментальних структур мислення учнів закінчується. Педагоги багаторазово зверталися до МОН, до творчої групи з доопрацювання проекту закону України «Про освіту» [1, С. 243-245; С. 285-291 та ін.] з пропозицією на законодавчому рівні визнати необхідним функціонування різних моделей освіти в Україні. Поки що це питання не вирішене.

Вітчизняним і зарубіжним педагогам відома модель освіти сталого розвитку (ОСР) «Довкілля», підручники та посібники для учнів і вчителів до неї (1-11 кл.), згідно яких учні 1-4 класів «відкривають» вище названі закономірності, застосовують їх у своїх спостереженнях і дослідженнях. Навчально-методичне забезпечення моделі ОСР «Довкілля» експериментально перевірене і допущене МОН до використання. У 1990-2014 рр. за моделлю «Довкілля» навчалося 2 млн. учнів 1-11 класів. Інтелект учнів, рівень соціальної зрілості і здоров'я учнів, які навчалися за даною моделлю освіти значно вищі, ніж учнів, що навчалися за традиційною системою освіти [1, С. 110-111].

Освіта для сталого розвитку “Довкілля” відзначається цілісністю змісту та сучасним підходом до організації навчального процесу. Цей підхід включає переорієнтацію навчання з передачі інформації на технологію формування в учнів життєствердного образу світу, в кінцевому рахунку — життєствердної моделі світу і сталого розвитку суспільства. Життєствердний образ світу має формуватися в учнів одночасно із здатністю їх взаємодіяти з об’єктами довкілля відповідно до принципу соціоприродної справедливості. Згідно цього принципу всі природні системи, в тому числі і соціосистема, мають право на сучасне і майбутнє життя. Реалізацію цього принципу обумовлює як нерозривність зв’язку учнів з їхнім довкіллям, зокрема, завдяки проведенню навчальних занять безпосередньо в довкіллі, так і формування переконань у необхідності позитивних змін у ставленні до довкілля, забезпеченні здорового та якісного життя як нинішніх, так і майбутніх поколінь.

Традиційна освіта неспроможна формувати цілісний погляд на світ, його єдину картину і, відповідно, життєствердний образ світу внаслідок фрагментарності змісту і вузькопредметного його викладання в умовах відокремленого від життя, замкнутого, сенсорно збідненого класно-кабінетного простору. Традиційна освіта призводить до сегментації цілісного плану свідомості учня, формування представника суспільства, психіка якого легко програмується і не здатна протидіяти внутрішній агресії, особливо в часи суспільних криз.

Книга, в якій зібрано пости відомих політичних діячів, правознавців, діячів освіти та культури різних країн [1], що втілюють думки щодо ролі освіти в збереженні людського суспільства, попереджають про небезпеку «тиражування» випускників, психіка яких піддається програмуванню, про «інтелектуальне роззброєння нації», про роль технології вікна Овертона в цьому процесі, може бути цікавою кожному представнику інформаційного суспільства. Щодо фахівців з цифрових технологій, то фундамент їх підготовки необхідно закладати починаючи з початкової школи, забезпечувати школи кабінетами, технопарками, в яких учні зможуть оволодівати цифровими технологіями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грамматика любви : [научно-публицистичное издание] / укладач В.Р. Ильченко; під редакцією В.Р. Ильченко та В.А. Продаєвича – Полтава, Одеса: 2017 – 304 с.
2. Римский клуб, юбилейный доклад. Вердикт: "Старый Мир обречен. Новый Мир неизбежен!" Weizsaecker, E., Wijkman, A. (Римский клуб <https://matveychev-oleg.livejournal.com/6653054.html>).
3. Крымский С.Б., Кузнецов В.И. Мировоззренческие категории в современном естествознании. – К.: Наукова думка, 1983. – 76 с.